

Datum

2025-08-05

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

FSN-2025-2936

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss gällande Remiss Socialdepartementet -
Digital teknik på lika villkor – En reglering för
socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU
2025:39)
STK-2025-848**

Funktionsstödsnämnden föreslås lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden ställer sig i huvudsak positiv till utredningens slutsatser och förslag men önskar lyfta vissa områden som särskilt viktiga att beakta och bevaka. Dessa områden inkluderar bland annat bedömning av individers beslutsförmåga, anhörigas ansvar vid användande av digital teknik samt kompetenshöjande insatser kring digital teknik hos chefer som handläggare och brukarnära personal.

Yttrande

Funktionsstödsnämnden vill inleda med att nämnden anser utredningen vara gedigen och välgrundad. Nämnden ser särskilt positivt på att utredningen ägnat lika delar utrymme åt alla socialtjänstens målgrupper. Även det särskilda beaktandet av barnets förutsättningar vid användande av digital teknik ser nämnden som mycket positivt.

Nämnden uppskattar också användandet av befintlig lagstiftning och reglering i så stor utsträckning som möjligt och delar utredningens bild av att den lagstiftning som redan finns kan användas som den är med vissa förtydligande som utredningen anger. Utredningens genomgång av skyddet för den personliga integriteten är omfattande och väl förankrat gällande lagstiftning. Nämndens enda farhåga i detta är bedömningen av individens beslutsförmåga i praktiken då nämndens målgrupper ofta har komplexa förutsättningar.

Personlig integritet

Utredningen konstaterar att användningen av digital teknik vid utförandet av insatser enligt SoL och LSS aktualiserar frågor om skyddet för den personliga integriteten. Funktionsstödsnämnden delar utredningens bedömning att det därför är viktigt att användandet av digital teknik sker med beaktande av den enskildes rättigheter på området. Utredningen menar också att regelverket ska vara jämlikt på så sätt att möjligheten att ta del av digital teknik ska vara öppen för alla, även för personer med nedsatt beslutsförmåga. Funktionsstödsnämnden vill lyfta en farhåga kring utredningens bedömning att denna bedömning ska ske med befintlig kompetens hos handläggare och brukarnära personal. Nämndens målgrupp, vuxna såväl som barn, har komplexa behov och bedömningen av en individs beslutsförmåga är inte alltid enkel för denna grupp. Dock ska en individs egen beslutsförmåga alltid tas i beaktande vid utredningar av behov av insatser, nämnden vill bara lyfta möjligheten att ett mer regelmässigt inkluderande av digital teknik i insatser kan komma att kräva kompetensutvecklingsinsatser för medarbetare som förväntas göra dessa bedömningar. Dessa bedömningar blir ytterligare mer komplicerade avseende barn där bedömningen sker i relation till andra parametrar så som föräldraansvar och avvägningar i vilka fall användandet av digital teknik kan gynna barnets bästa.

Funktionsstödsnämnden vill också lyfta att nämnden ser positivt på utredningens förslag på kravet på ett integritetshöjande samtycke till behandling av personuppgifter i 9 § SoLPUL för monitorering, sensorering och positionering ska gälla för såväl vuxna som barn.

Positiva effekter vid användande av digital teknik

Utredningens bedömning är att digital teknik har potential att bidra till en rad positiva effekter för enskilda. Utredningen lyfter att flera studier har visat att digital teknik kan stärka den enskildes självständighet, trygghet och delaktighet. Funktionsstödsnämnden delar dessa bedömningar men vill samtidigt lyfta vikten av balans mellan användandet av digital teknik i förhållande till individens behov av mänsklig kontakt för att uppnå goda effekter med en kombination av båda delar.

Digital teknik kan erbjuda både ökade möjligheter till självständighet för individen och resursmässigt positiva effekter för nämnden när möjligheterna till säkrad kompetensförsörjning hårdnar. Det kräver dock en höjd medvetenhet och kompetensnivå hos medarbetare för att löpande kunna utvärdera behoven och vid behov lägga till eller ta bort teknikstödda insatser. Det behövs fastställda rutiner och arbetssätt för hantering av samtycken vid insatser med olika typer av monitorering och sensorering som regelbundet följs upp för att undvika slentrianmässig användning av sådana lösningar.

Utredningen gör bedömningen att förslagen beräknas ge samhällsekonomiska besparingar genom att en ökad användning av digital teknik kan bidra till effektiviseringar av socialtjänsten. Funktionsstödsnämnden kan se att detta skulle kunna stämma på sikt. Dock vill nämnden lyfta en farhåga att det finns risk för ökade kostnader när införandet av digital teknik ska växla upp i kommunerna. Ett ökat användande av digital teknik innebär ökade kostnader under en uppstartsfas. Förutom investeringen i själva tekniken bedömer nämnden också att den kompetensutveckling som kommer behövas även kommer innebära en del ökade kostnader. Allt detta är dock svårt att beräkna, även eventuella besparingar som digital teknik kan innebära i framtiden är svårt att med säkerhet fastställa som utredningen också konstaterar.

Metodstöd från Socialstyrelsen

Valet att addera en generell formulering i befintlig lagstiftning kring att digital teknik får användas vid utförandet av insatser inom SoL och LSS lämnar stort utrymme för socialtjänstens egna tolkningar. Utredningen betonar att förslagen endast innebär en möjlighet och inte någon skyldighet för kommunerna att använda digital teknik. Detta kan anses vara både på gott och ont. Utrymme för öppet tolkande ger utföraren stor frihet att själv utforma rutiner och arbetssätt anpassade efter verksamheten. Risken med en öppen och generell formulering är att behovet av snabbare utveckling inom området uteblir. Funktionsstödsnämnden lägger ingen värdering i utredningens vägval men vill understryka behovet av ett tydligt metodstöd som utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska ta fram. Metodstödet kommer att utgöra den riktning som behövs för att arbetet med inkludering av digital teknik i utförandet av insatser ska kunna växla upp i önskad takt. Metodstödet utgör också en viktig stöttepelare för att bedömningen av individers rätt till och behov av digital teknik för ökat självbestämmande och delaktighet ska ske på ett enhetligt sätt mellan Sveriges kommuner.

Funktionsstödsnämnden vill också lyfta behovet av stöd och kunskap i etiska perspektiv på användande av digital teknik i socialtjänsten. Digital teknik kan vara mycket till hjälp men kan också riskera att generera begränsningar för den enskilde. Fokus får inte enbart ligga på trygghetsskapande teknik utan även fokusera på teknik som ökar delaktighet och självständighet. Exempelvis kan trygghetsskapande teknik mycket väl innebära en ökad trygghet för den enskilde och innebära ökade möjligheter att bo kvar i det egna hemmet. Men om trygghetsskapande teknik mestadels är tänkt att använda och fungera i hemmet kan det ha en begränsande inverkan på den enskilde som då kan känna sig otrygg i att lämna hemmet för att delta i samhället på samma villkor som andra.

Anhörigas ansvar

Funktionsstödsnämnden vill avslutningsvis lyfta anhörigas roll vid användande av digital teknik. Utredningen har tagit hänsyn till anhörigas integritet i de fall den anhörige är stadigvarande sammanboende med den enskilde. Det finns också möjligheter till ökad trygghet för anhöriga då trygghetsskapande teknik som exempelvis gps-spårning kan användas i de fall det är motiverat. Det finns dock en ökad risk vid användande av trygghetsskapande teknik att den enskildes önskan och vilja får stå åt sidan för anhörigas önskemål. Nämnden vill också lyfta risken att anhöriga blir ansvariga för att hantera den digitala tekniken om inte den enskilde själv har kompetens och färdigheter för att hantera det. Detta ansvar behöver vara tydligt placerat hos den enskilde alternativt hos medarbetare som ska stötta personen i insatsen som involverar den digitala tekniken.

Ordförande

Roko Kursar (L)

Ansvarig utredare

Linn Hellström

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]